

**БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА ТА КОМП'ЮТЕРНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

Циклова комісія агрономічних та екологічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО
Заступник директора
з навчальної роботи
Марина ЗАЙЧЕНКО
2024 р.

**ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО
ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
здобувачів освіти спеціальності
101 ЕКОЛОГІЯ

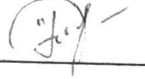
Білгород-Дністровський, 2024

Програма навчальної дисципліни **«Природоохоронне законодавство та екологічне право»** складена відповідно до освітньо-професійної програми «Екологія» для здобувачів освіти зі спеціальності **101 Екологія**

Розробник: Перепелиця Анна Віталіївна, викладач, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»

Навчальна програма розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії агрономічних та екологічних дисциплін

Протокол № 1 від 28.08.2024 року

Голова циклової комісії Наталія СЛОБОДЯН

Схвалено методичною радою Білгород-Дністровського фахового коледжу природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій

Протокол № 6 від 29.08.2024 року

Голова методичної ради Марина ЗАЙЧЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Компонент освітньої програми, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3 Загальна кількість годин: 90	Компонент освітньої програми <i>Цикл дисциплін, які формують спеціальні компетентності</i> Спеціальність <i>101 ЕКОЛОГІЯ</i> Освітньо-професійний ступінь <i>«Фаховий молодший бакалавр»</i>	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		4	-
		Семестр	
		7	-
		Лекційні заняття:	
		40 год.	-
		Лабораторно-практичні заняття	
		12 год.	-
		Самостійна робота	
		38 год.	-
		Курсовий проект	
			-
		Індивідуальні заняття:	
		—	—
		Вид контролю:	
		залік	
		- (заочна форма)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна передбачена структурно-логічною схемою підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за освітньо-професійною програмою «Екологія».

Міждисциплінарні зв'язки: Загальна екологія, Основи правознавства, Збалансоване природокористування, Охорона навколишнього середовища, Нормування антропогенного навантаження, Екологічна експертиза, Основи метрології, стандартизації та сертифікації, Біоконверсія і утилізація відходів.

Предмет навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» це формування основних стратегій та концепцій взаємодії суспільства з навколишнім середовищем, у т.ч. попереджувальних стратегій охорони довкілля, а також головних напрямків діяльності по забезпеченню раціонального використання природних ресурсів, що базуються на чинному міжнародному та національному природоохоронному законодавстві.

Мета навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» полягає у:

- вивчення основних положень чинного екологічного законодавства України, що регулює природноресурсові, природоохоронні й антропоохоронні суспільні відносини;
- ознайомлення студентів з основами природоохоронного законодавства, як правового підґрунтя охорони довкілля, формування у студентів комплексу правових знань, умінь, навичок, необхідних для кваліфікованого управління природоохоронною діяльністю на рівні промислових підприємств, установ, організацій, на рівні підрозділів Мінекобезпеки України.

Завдання: засвоїти основні положення нормативно-правових актів, що регулюють природноресурсові, природоохоронні й антропоохоронні правовідносини; уміти застосовувати відповідні нормативні акти, складаючи еколого-правові документи, вирішувати конкретні практичні питання.

Набуті здобувачами освіти компетенції згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Екологія»:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

СК 1. Здатність використовувати базові знання з фахових дисциплін у професійній діяльності.

СК 7. Здатність до використання основних принципів і складових екологічного управління.

СК 10. Здатність до участі в реалізації природоохоронних заходів або екологічних проєктів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет, джерела і система природоохоронного законодавства та екологічного права.

Лекція

Поняття екологічного права як галузі права; етапи його становлення та розвитку. Поняття, сутність та зміст еколого-правових відносин, їх класифікація (земельні, водні, надрові, рослинні, фауністичні, атмосферного повітряні, охоронні та ін.). Предмет екологічного права. Об'єкти та суб'єкти екологічного права, їх види та особливості. Система екологічного права.

Тема 2. Державне управління в галузі охорони навколишнього середовища.

Лекція

Загальне регулювання. Основні напрями державної екологічної політики. Загальна характеристика управління природокористуванням та охороною довкілля як різновиду соціального управління. Поняття та види управління в галузі охорони навколишнього природного середовища як складова економіко-правового механізму держави. Поняття та зміст функцій управління природокористуванням та охороною довкілля.

Конституційні основи екологічного законодавства Практична робота

Тема 3. Природокористування.

Лекція

Поняття природокористування. Класифікація природокористування.

Тема 4. Екологічні права та обов'язки громадян.

Лекція

Поняття та особливості екологічних прав громадян. Структура екологічних прав як суб'єктивних прав особи. Класифікація екологічних прав громадян. Конституційні екологічні права на безпечне для життя та здоров'я довкілля, відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну негативним впливом навколишнього природного середовища, одержання екологічної інформації та ін. Екологічні права, встановлені спеціальними законами про екологію, та екологічні права, передбачені підзаконними нормативними актами. Поняття, зміст, структура екологічних обов'язків громадян, їх види (загальні та спеціальні). Поняття і межі здійснення громадянами екологічних прав. Гарантії реалізації екологічних прав громадян. Основні правові форми охорони та захист екологічних прав громадян.

Тема 5. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства.

Лекція

Екологічна відповідальність. Поняття екологічного правопорушення. Поняття юридичної відповідальності в екологічному законодавстві. Суб'єкти юридичної відповідальності екологічних правовідносин. Об'єкти екологічних правовідносин, за які настає юридична відповідальність при здійсненні порушення еколого-правових норм. Підстави виникнення та притягнення до юридичної відповідальності в екологічному законодавстві. Види юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства.

Тема 6. Державна система екологічного управління.

Лекція

Система корпоративного екологічного управління. Система місцевого екологічного управління. Система громадського екологічного управління.

Тема 7. Основи земельного права України.

Лекція

Поняття та предмет земельного права. Методи правового регулювання в земельному праві. Принципи земельного права України. Система земельного права України. Співвідношення земельного права з суміжними галузями права. Право власності на землю і право землекористування.

Тема 8. Правовий режим використання, відтворення і охорони надр.

Лекція

Надра як об'єкт правової охорони та використання. Основні принципи правового регулювання надрокористування. Основні нормативні акти. Механізми правового регулювання надрокористування. Виклики та перспективи розвитку правового регулювання надрокористування. Юридична відповідальність за порушення законодавства про надра.

Тема 9. Правовий режим використання, відтворення і охорони вод.

Лекція

Води як об'єкти правового регулювання використання, відновлення та охорони. Правова охорона вод. Право водокористування. Юридична відповідальність за порушення водного законодавства.

Тема 10. Правовий режим охорони і використання атмосферного повітря.

Лекція

Атмосферне повітря як об'єкт правового регулювання, охорони та використання. Правове регулювання використання атмосферного повітря. Суб'єкти, об'єкти та зміст права використання права атмосферного повітря, як сировини основного виробничого призначення. Економічно-правові заходи щодо забезпечення ефективного використання та охорони атмосферного повітря. Основні правила

охорони атмосферного повітря. Правові засоби запобігання забрудненню атмосферного повітря. Контроль за охороною атмосферного повітря. Порухення в галузі охорони атмосферного повітря як підстави для юридичної відповідальності. Особливості майнової відповідальності за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону атмосферного повітря. Особливості порушень законодавства про охорону атмосферного повітря як підстави для адміністративної, кримінальної та дисциплінарної відповідальності. Заходи органів внутрішніх справ по забезпеченню охорони атмосферного повітря.

Тема 11. Правовий режим використання, відтворення і охорона тваринного світу.

Лекція

Правова охорона тваринного світу в Україні. Тваринний світ як об'єкт використання, відтворення та правової охорони. Об'єкти тваринного світу. Право власності на об'єкти тваринного світу. Форми права власності на об'єкти тваринного світу. Суб'єкти та об'єкти права власності на об'єкти тваринного світу. Право користування об'єктами тваринного світу, його види. Зміст загального та спеціального використання об'єктів тваринного світу. Особливості здійснення спеціального використання. Підстави та умови припинення права використання об'єктів тваринного світу. Особливості управління в галузі використання, відтворення та охорони тваринного світу. Правові засади здійснення моніторингу і контролю за дотриманням законодавства про тваринний світ.

Тема 12. Основи правового режиму рослинного світу України.

Лекція

Рослинний світ як об'єкт правового регулювання: поняття та класифікація. Види використання природних рослинних ресурсів та їх правове забезпечення. Правова охорона рослинного світу: поняття та основні заходи. Зелена книга України: поняття та правове начення. Правова охорона зелених насаджень у межах населених пунктів. Юридична відповідальність за порушення законодавства про рослинний світ.

Тема 13. Правовий режим використання, відтворення охорони лісів.

Лекція

Ліс як об'єкт використання та правової охорони. Склад лісового фонду. Категорії лісів та їх правовий режим: ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення; рекреаційно-оздоровчі ліси; захисні ліси; експлуатаційні ліси. Право власності на ліси. Право державної власності на ліси. Право комунальної власності на ліси. Право приватної власності на ліси.

Право користування лісами. Постійне користування лісами. Тимчасове користування лісами. Юридична відповідальність за порушення лісового законодавства.

Визначення об'єктів правового регулювання екологічних відносин.

Практична робота

Тема 14. Роль екологічного законодавства у відтворенні природних ресурсів.

Лекція

Основні аспекти ролі екологічного законодавства у відтворенні природних ресурсів. Актуальні тенденції та виклики Актуальна інформація в Україні Огляд основних законодавчих актів у сфері охорони довкілля.

Тема 15. Правовий режим територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні.

Лекція

Нормативна база. Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення. Поняття земель природно-заповідного фонду. Склад земель природно-заповідного фонду. Особливості правового режиму земель природно-заповідного фонду. Права власності на землі природно-заповідного фонду. Порядок створення територій та об'єктів ПЗФ. Обмеження та обтяження щодо використання земель ПЗФ. Землі іншого природоохоронного призначення. Землі природно-заповідного фонду вздовж лінії державного кордону України.

Тема 16. Державне регулювання і контроль на природно-заповідних територіях.

Лекція

Управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду. Режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Охоронні зони територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Науково-дослідні роботи на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. Економічне забезпечення організації і функціонування природно-заповідного фонду. Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду, контроль за додержанням їх режиму.

Тема 17. Правовий режим надзвичайних екологічних ситуацій та територій, забруднених внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Лекція

Визначення зони надзвичайної екологічної ситуації. Законодавство про зону надзвичайної екологічної ситуації. Основні завдання Закону та сфера його дії. Основні принципи регулювання правового режиму в зоні надзвичайної екологічної ситуації. Підстави для оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації. Порядок оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації. Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації. Державне регулювання режиму надзвичайних екологічних ситуацій. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій. Правовий режим територій, забруднених внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Тема 18. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства.

Лекція

Нормативна база. Поняття відповідальності за порушення екологічного законодавства. Порушення, за які несуть відповідальність винні особи. Цивільна відповідальність за порушення екологічного законодавства. Кримінальна відповідальність за екологічні злочини. Адміністративна відповідальність. Дисциплінарна відповідальність за екологічні правопорушення. Державні органи, що здійснюють контроль за дотриманням вимог природоохоронного законодавства.

Визначення складу екологічного правопорушення.

Практична робота

Визначення видів відповідальності за порушення норм екологічного законодавства.

Практична робота

Рішення задач на застосування законодавства України.

Практична робота

Тема 19. Міжнародне екологічне право.

Лекція

Основні джерела міжнародного екологічного права. Резолюції міжнародних організацій. Поняття та принципи міжнародно-правової охорони навколишнього середовища. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища під егідою ООН. Міжнародно-правова охорона планетарного середовища та космічного простору. Міжнародно-правова охорона морського середовища. Міжнародно-правова охорона рослинного і тваринного світу.

8	Основи земельного права України.	2	2										
	Самостійна робота Державне регулювання у галузі використання охорони земель	4					4						
9	Правовий режим використання, відтворення і охорони надр.	2	2										
	Самостійна робота Державне регулювання використання та охорони надр.	4					4						
10	Правовий режим використання, відтворення і охорони вод.	2	2										
	Самостійна робота Державне регулювання в галузі використання та охорони вод.	4					4						
11	Правовий режим охорони і використання атмосферного повітря.	2	2										
	Самостійна робота Законодавство України про охорону атмосферного повітря. Державне управління, контроль, облік та моніторинг у галузі використання та охорони атмосферного повітря.	4					4						
12	Правовий режим використання, відтворення і охорона тваринного світу.	2	2										
	Самостійна робота Законодавство України про тваринний світ. державне регулювання в галузі охорони та використання тваринного світу.	4					4						

	законодавства												
21	Практична робота №3	4				2+2							
22	Визначення складу екологічного правопорушення.												
23	Практична робота №4	2				2							
	Визначення видів відповідальності за порушення норм екологічного законодавства.												
24	Практична робота № 5	2				2							
	Рішення задач на застосування законодавства України												
25, 26	Міжнародне екологічне право.	4	4										
	Самостійна робота	2					2						
	Міжнародне повітряне та космічне право.												
	Міжнародне морське право.												
		90	40			12	38						

5. Методи та форми навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Словесні методи (бесіда, розповідь, пояснення, лекції тощо) характерні тим, що інформацію для засвоєння здобувач освіти отримує вербальними засобами, тобто через слово.

Наочні методи - інформація для засвоєння одержується на основі сенсорно-апперцептивної діяльності (демонстрування, ілюстрації, показ об'єкта, моделі).

Практичні методи. Суть їх у тому, що шляхом виконання практичних дій здобувач освіти отримує деяку інформацію, яку аналізує, робить висновок і приходить до тих знань, які необхідно засвоїти. Особливість методу в тому, що діяльність з одержання знань накладається в часі на діяльність з їх застосування.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

1. Бесіда, або діалог з аудиторією. Ставиться серія запитань, які потребують відповіді. Це дає можливість зрозуміти, чи готові здобувачі освіти сприймати новий матеріал, чи їх потрібно активізувати. Практика підказує, що здобувачі освіти ідуть на заняття не підготовлені, але коли знають, що буде опитування – готуються. Разом з тим це дає можливість виявити прогалини, що важливо не стільки для здобувача освіти, як для викладача.

2. Сократична бесіда. Ставиться серія запитань, які дають можливість здобувачу освіти дати не повну відповідь, що спонукає з зацікавленістю сприймати новий матеріал.

3. Проблемне заняття. Висловлюється проблема, з метою викликати зацікавленість у здобувачів освіти. Цей вид інтерактивних технологій можна використовувати після опрацювання серії занять, бо здобувачі освіти вже повинні мати багаж знань.

4. Дискусія. Відбувається активний обмін думками. Це різновид проблемних лекцій. Проводяться ділові ігри, самостійна робота. Лекція-дискусія дає можливість охопити складний, великий за обсягом і найбільш вдалий матеріал.

5. Аналіз конкретних ситуацій. Береться конкретна ситуація з життя (професійна діяльність, соціум тощо) і вирішується різними шляхами. Сьогодні неможливо навчати здобувача освіти старими методами. Знань стало так багато, професійні навички стали настільки багатоманітними, що їх неможливо передати в повному обсязі в межах традиційних методів, шляхом ретрансляції, позбавленої емоційності.

6. Заняття з використанням техніки зворотного зв'язку. Після подачі лекції починається її обговорення. З'ясовується наскільки здобувачі освіти зрозуміли матеріал.

7. Метод «заверши фразу». Здобувач освіти може продовжувати її своїми словами, а не так як у конспекті.

8. Консультація. Для індивідуальної роботи зі здобувачами освіти використовую пояснення.

6. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

За місцем у навчальному процесі розрізняють **вхідний, поточний, періодичний, підсумковий види контролю.**

Вхідний контроль – використовують перед вивченням нової теми на початку семестру для з'ясування загального рівня підготовки здобувачів освіти з дисципліни, щоб передбачити організацію їх навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль – спостереження викладача за навчальною діяльністю здобувачів освіти на занятті. Метою його є отримання оперативних даних про рівень знань здобувачів освіти і якість навчальної роботи на занятті, оптимізація управління навчальним процесом.

Періодичний (тематичний) контроль – виявлення й оцінювання засвоєних на кількох попередніх заняттях знань, умінь здобувачів освіти з метою визначення, наскільки успішно вони володіють системою знань, чи відповідають ці знання програмі. Різновидом періодичного є **тематичний контроль**, що полягає у перевірці та оцінюванні знань здобувачів освіти з кожної теми і спрямований на те, щоб усі належно засвоїли кожну тему.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру або навчального року. Підсумкову оцінку за семестр виставляють за результатами тематичного оцінювання, за рік – на основі семестрових оцінок.

Навчальні досягнення здобувачів освіти з навчальної дисципліни «Нормування антропогенного навантаження» оцінюватися за кредитно-трансферною системою ЄКТС, в основу якої покладено принцип прозорості, об'єктивності, індивідуальності та певної уніфікованості. Головне завдання при цьому – досягти найбільш ефективного та об'єктивного оцінювання, яке повинне одночасно виконувати контролюючу й мотивуючу функції.

Кожен модуль включає лекційні та практичні заняття, самостійну роботу.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання завдань;

- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід до виконання завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – Залік – 7-й семестр
4-го року навчання, (денна форма).

7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у Білгород-Дністровському фаховому коледжі природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій.

Формою семестрової атестації є диференційований залік.

Результати навчання здобувачів фахової передвищої освіти Коледжу з теоретичної та практичної підготовки можуть оцінюватись за 100-бальною шкалою, оцінкою в ЄКТС.

Відповідно рейтинг здобувача освіти із засвоєння навчальної дисципліни може складатися з рейтингу з навчальної роботи – 70 балів та рейтингу з атестації – 30 балів. Таким чином, на оцінювання засвоєння змістових модулів, на які поділяється навчальний матеріал дисципліни, передбачається 70 балів. Рейтингові оцінки із змістових модулів, як і рейтинг з атестації, теж обчислюються за 100-бальною шкалою.

Для занесення оцінок до екзаменаційної відомості, індивідуального навчального плану здобувача освіти (залікової книжки) та журналу рейтингової оцінки знань здобувача освіти його рейтинг з різних видів навчальної роботи у балах переводиться у національну та ЄКТС (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система) оцінки згідно з таблицею.

Відповідність результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Оцінка ЄКТС	Сума балів за 100 бальною шкалою	Національна шкала (12-бальна)	Національна шкала (4-бальна)	Рівень компетентності	Критерії оцінювання
A	90 – 100 (відмінно)	12-10	відмінно	Високий рівень	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для ухвалення рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	85 – 89 (дуже добре)	9-8	добре	Достатній рівень	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
C	75 – 84 (добре)	7			Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
D	70 – 74 (задовільно)	6-5	задовільно	Середній рівень	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60 – 69 (достатньо)	4			Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	35 – 59 (незадовільно)	3	незадовільно	Початковий рівень	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1 – 34 (незадовільно)	2			Здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.
		1			Учень володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються учнем окремими словами чи реченнями.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Програма навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право».
2. Силабус навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право».
3. Робоча навчальна програма
4. Конспект лекцій
5. Методичні вказівки до виконання практичних занять
6. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи
7. Матеріали з контролю знань студентів
8. Презентації, додатковий навчальний матеріал.

Вивчення дисципліни здобувачами освіти передбачає вміння використовувати різні інформаційні ресурси: опубліковану українську та іноземну літературу (нормативні документи, підручники, навчальні посібники, наукові періодичні та монографічні видання, словники, довідники тощо), методичну літературу та Інтернет-джерела.

9. Рекомендована література

Основна

1. Екологічне право України : курс лекцій / за ред. д-ра юрид. наук, проф. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ» ОЮА» Каракаша І. І. – Одеса : 2020. – 321 с.
2. Екологічне право: навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання / Демчук Т.І., Борденюк О.В., Шелудяков Р.С. Чернівці, 2021. 100 с
3. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>

Додаткова

1. Загальні засади судової інженерно-екологічної експертизи. Методичні рекомендації. Шрамко О. М., Міняйло А. А., Варик Г. С.– К. : ДНДЕКЦ МВС України, 2022. С.39
2. Васюкова Г.Т. Екологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Г. Т. Васюкова, О. І. Ярошева. – К.: Кондор, 2020. 523 с.

3. Правознавство. Навчально-методичний посібник. Ужгород: Видавництво юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ», 2024. 19 с.
4. Обіюх Н. М. Природоохоронне законодавство та екологічне право: Методичні вказівки і завдання для підготовки до практичних занять здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОП «Екологія» спеціальності 101 «Екологія» / уклад. Н. М. Обіюх. Біла Церква : БНАУ, 2023. 55 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство екології та природних ресурсів України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/>
2. Вісник Верховного Суду України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/>
3. Інформаційний центр Міністерства юстиції України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://www.informjust.kiev.ua/>
4. Право України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://pravoua.com.ua/ua/index.php?linkmy=golovna>
5. Правовий експерт [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://lawexpert.com.ua>
6. Український юридичний портал [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://www.zakoni.com.ua>
7. Український юрист [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://ukrjurist.com/>
8. Урядовий кур'єр [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://ukurier.gov.ua/uk>